

Subjekty kriminálno-policajného poznania

Anotácia: Autor vo forme vedeckej štúdie predkladá odbornej verejnosti dosiahnuté čiastkové výstupy z aplikovaného výskumu, ktorým skúma a hodnotí štandardizované pozície a roly subjektov, ktoré realizujú kriminálno-policajné poznanie. Týmto postupom identifikuje rezervy pri plnení stanovených úloh v tejto špecifickej policajnej činnosti a predkladá návrhy na ich odstránenie.

Kľúčové slová: kriminálno-policajné poznanie, spravodajská činnosť, operatívno-pátracia činnosť, vyšetrovanie, pozícia – sociálny status, rola – úlohy, manažér, podriadený realizujúci príslušník polície, analytik.

V predkladanej vedeckej štúdii sme sa rozhodli prezentovať dosiahnuté čiastkové poznanie z aplikovaného výskumu, ktorého objektom je systém špecifických policajných činností účelovo aplikovaný pri poznávaní (*odhaľovaní, objasňovaní a vyšetrovaní*) trestných činov. V obsahu prezentácie osobitnú pozornosť venujeme vymedzeniu pozícií a rol subjektov, ktoré sú priamo zodpovedné za plnenie úloh na tomto úseku policajnej práce. Je to tak preto, lebo poznávajúci subjekt je obligatórny komponent kriminálno-policajného poznania.¹ Z logiky veci vyplýva, že bez akceptácie tejto skutočnosti nie je možné vykonať explanáciu tejto špecifickej činnosti, ktorej výsledky tvoria základ jej projektovania.

Výstupy z aplikovaného výskumu dostatočne presvedčivo potvrdzujú, že v účelovej realizácii kriminálno-policajného poznania je možné neustále nachádzať značné rezervy a východiská pri plnení úloh súvisiacich s kontrolou kriminality (*predovšetkým využívaním špecifických metód, prostriedkov, operácií a foriem*).²

1 Pozícia a rola subjektov kriminálno-policajného poznania

Subjekt kriminálno-policajného poznania (*základný komponent, stránka*) je vo všeobecnej a abstraktnej rovine definovateľný výhradne ako protiklad objektu poznania. Poznávajúca stránka (*subjekt*) je protikladom poznávanej stránky (*objekt*), bez ktorej stráca zmysel. Konkrétnym subjektom sú vždy poznávajúci a prakticky konajúci ľudia.

Subjekty, ktoré sú oprávnené realizovať kriminálno-policajné poznanie, sú orgány štátnej správy. Pri plnení stanovených úloh sú povinné svoju činnosť **právne zdôvodniť (platiť zásada akcie a potrebnej spoločenskej reakcie), regulovať a vytvárať podmienky na zabezpečenie jej objektívnej kontroly.**

---

¹ V tomto kontexte vo všeobecnosti je možné uviesť (*podobne, ako je to aj v iných poznávacích činnostiach*), že základnú štruktúru procesov kriminálno-policajného poznania tvoria tri navzájom neoddeliteľné komponenty:

- ✓ objekt poznania (*určený v obsahu delegovanej úlohy*),
- ✓ subjekt poznávania (*kompetentný orgán štátnej správy*),
- ✓ interakcia medzi objektom a subjektom poznania (*účelový a cielavedomý proces poznania v systéme policajného konania*).

Spravodajská činnosť, operatívno-pátracia činnosť a policajné vyšetrovanie sú súčasťou štruktúry policajného konania. V policajnej praxi, pri poznávaní určitých trestných činov, tieto špeciálne činnosti tvoria systém. Pre potreby policajnej praxe a teórie je vhodné, ak je tento systém skúmaný, vysvetľovaný a projektovaný ako jednotný celok, ktorý je možné označiť termínom kriminálno-policajné poznanie.

² Autor pri spracovaní predkladanej vedeckej štúdie použil poznanie z aplikovaných výskumov, v ktorých bol riešiteľom. Osobitne však využíva čiastkové výstupy z aplikovaného výskumov, ktoré sú realizované v rámci Akadémie PZ v Bratislave:

- Hullová, M. a kol. Problémy pri odhaľovaní a objasňovaní vybraných druhov mravnostnej kriminality. Akadémia PZ v Bratislave, VÝSK. 196.
- Lisoň, M., Kočan, Š. a kol. Odhaľovanie a dokazovanie trestných činov v ekonomike. Akadémia PZ v Bratislave, VÝSK. 177.

Subjekty kriminálno-policiajného poznania (*poznávajúce subjekty*) – príslušníci a pracovníci spravodajských a operatívnych služieb, orgány činné v trestnom konaní pri poznávaní určených objektov (*aj pri rozhodovaní, či budú uplatňovať delegované kompetencie*) sú povinní naplňať účel vymedzený v konkrétnej právnej norme. Sú permanentne spojené s celospoločenským prostredím ako účelovo vytvorené organizačné zložky zabezpečujúce usporadúvanie spoločenského života a určenú reguláciu predovšetkým právom vymedzených vzťahov. Obsah ich konania je špeciálny a špecializovaný spôsob riešenia spoločenských situácií, ktoré vykazujú kriminálno-policiajný charakter. Ich prioritnou povinnosťou je adekvátne reagovať na vzniknuté a vznikajúce celospoločenské potreby, ktoré autonómne identifikujú a následne v súlade s dispozíciou kompetencií saturujú, resp. plniť úlohy delegované príslušnými štátnymi orgánmi. Pritom musia byť schopné včas získať poznanie o relevantných objektoch a využiť ho pri naplňovaní zákonom stanoveného účelu a dosahovaní vytýčených cieľov. Podstatou ich konania je práca s informáciami, ktorá nemôže predstavovať formu pyramídy postupného spracovania surových údajov (*informácií*) zo širokého základu až do imaginárneho vrcholu – informačného výstupu. Praktické skúsenosti potvrdzujú, že absolutizácia takéhoto systému môže mať pre zložky polície nežiaduce následky, pretože podporuje tendenciu zhromažďovania informácií pre určitú centrálu. Prejav a podstata kriminálno-policiajného poznania vyžaduje cirkuláciu informácií v policiajnej organizácii, čo v konečnom dôsledku znamená, že majú byť k dispozícii tým realizačným subjektom, ktoré ich potrebujú. To je ďalšia požiadavka, ktorú sú povinné akceptovať kompetentné orgány už pri vytváraní organizačnej štruktúry a určovaní kompetencií pre pozície v jednotlivých zložkách polície (*osobitne v systéme kriminálno-policiajného poznania*). Jej relevanciu potvrdzuje axiomatická konštatácia – **účinnosť a efektívnosť kriminálno-policiajného poznania je determinovaná predovšetkým vlastnosťami realizujúceho subjektu – subjektu kriminálno-policiajného poznania.**

V konkrétnej syntéze tieto skutočnosti ovplyvnili naše výskumné aktivity, ktorými sme sa snažili implementovať termín „**subjekt kriminálno-policiajného poznania**“ (*kategórie*) do tezauru kreovanej teórie o tejto predmetnej špecifickej činnosti. Osobitne v súlade s plnením tejto úlohy sme riešili otázku: „**Je možné na súčasnej úrovni poznania spracovať pre subjekt kriminálno-policiajného poznania univerzálny (vzorový) profesiogram?**“ Týmto postupom sme dospeli k záveru, že takýto profesiogram nie je možné spracovať. K uvedenému je vhodné uviesť, že to však nevylučuje (*najmä z pragmatického hľadiska*) možnosť všeobecný termín „*subjekt kriminálno-policiajného poznania*“ vytvoriť a používať. Na objektivizáciu tohto záveru je možné využiť charakteristiku kriminálno-policiajného poznania. Z jej výkladovej analýzy je zjavné, že univerzálny profesiogram pre subjekty kriminálno-policiajného poznania nemožno definitívne uzavrieť, najmä pre rozmanitosť ich vplyvu na konkrétny poznávaný objekt.

Ako je to aj v iných konaniach, aj pri plnení úloh (*v procesoch tohto špecifického poznania*) tieto subjekty na seba vzájomne pôsobia. Pritom limity ich kompetencií (*právna regulácia ich činnosti a zodpovednosť*) podmieňujú existenciu či vznik iného subjektu s inou dispozíciou kompetencie a pod. Z uvedených dôvodov vo vnútornej organizačnej štruktúre jednotlivých zložiek polície, ktorých príslušníci realizujú kriminálno-policiajné poznanie, musia fungovať **interakčné komunikačné vzťahy medzi pozíciou a rolou manažérov policiajných zložiek, ich podriadených spravodajských a operatívnych príslušníkov a pracovníkov, analytikov a vyšetrovateľov.**

V týchto intenciách je vhodné uviesť, že v účelovo realizovanom kriminálno-policiajnom poznaní sa na každý **sociálny status (pozíciu)** viaže istý súbor práv a povinností. **Pozícia situuje realizujúce subjekty (sociálny subjekt) do organizačnej jednotky (jedného**

sociálneho priestoru). Status realizujúcich subjektov je potom spojený predovšetkým s ich výslednými možnosťami a právami vyplývajúcimi z ich pozícií vo všetkých sociálnych prostrediach.

Realizujúce subjekty v konkrétnom kriminálno-polícijnom poznaní si svoje **roly** môžu spoluvytvárať, prispôbovať alebo ich odmietnuť a meniť, príp. pretvárať. Z tohto dôvodu sa pri ich realizácii rozlišuje **predpísaná rola** (*očakávané správanie*) a **výkon roly** (*skutočné správanie*). Táto transformácia vo vzťahu k sociálnemu statusu (*pozícii*) nie je možná.

2 Pozícia a rola manažéra v kriminálno-polícijnom poznaní

Manažéri pri organizovaní a riadení kriminálno-polícijného poznania svoje aktivity smerujú k saturácii potrieb, ktoré identifikujú z vzniknutej, resp. vznikajúcej kriminálno-polícijnej situácie.

Výsledky aplikovaného výskumu potvrdzujú, že v **systémovej realizácii kriminálno-polícijného poznania pozícia manažéra obligatórne plní najmä roly – diagnosticko-poznávaciú, komunikačno-informačnú, stimulačno-aktívizačnú a hodnotiacu.**

Manažér v systéme realizácie kriminálno-polícijného poznania **diagnostikuje** a odstraňuje rozpory medzi požadovaným cieľom organizácie práce a konkrétnym konaním svojich podriadených. Dominantným cieľom jeho práce je dosahovať relatívnu zhodu medzi očakávaním (*sú zosúladené s potrebami policajnej organizácie*) a činnosťou podriadených, ktorí toto očakávanie naplňajú. **Osobitne pre potreby podriadených (v súlade s plnením stanovených úloh) jeho povinnosťou je, aby na základe výsledkov analýzy kriminálno-polícijnej situácie identifikoval, definoval, popísal a odhalil základné vzťahy, determinujúce a ovplyvňujúce faktory, ktoré môžu ovplyvniť dosahovanie vytýčených cieľov.** V systéme organizácie práce a riadenia kriminálno-polícijného poznania musí byť schopný delegovať určité povinnosti a zodpovednosť na svojich podriadených, a to aj na základe výsledkov diagnostiky ich dispozícií (*napríklad somatické a psychické vlastnosti, odbornosť, a pod.*).

Ďalšiu nemenej dôležitou rolu, ktorú vykonáva manažér v systéme kriminálno-polícijného poznania, sme pracovne nazvali **komunikačno-informačná**. Táto rola je **typická pre súčasné riadenie realizácie tohto špecifického poznania. To sa vyznačuje vysokou informačnou náročnosťou, tvorivým uplatňovaním vedeckých poznatkov práce s informáciami, optimalizáciou interakcií nielen medzi manažérom a podriadenými v jednotlivých realizačných zložkách polície, ale aj inými subjektmi v policajnej organizácii a mimo nej.** Bezo sporu práve tieto komunikačné potreby nevyhnutne vyvolávajú nové prístupy v myslení, komunikácii a informačnom konaní manažéra. Dá sa povedať, že pre realizáciu kriminálno-polícijné poznanie je typické, že sa mení komunikačno-informačná rola manažéra pri riešení kriminálno-polícijných situácií a následnom plnení úloh.³ Na tieto zmeny musí manažér predovšetkým permanentným zvyšovaním svojej odbornosti adekvátne reagovať.

V konštruktívnej nadväznosti na predchádzajúce roly zo zastávanej pozície vyplýva, že vo vzťahu k svojim podriadeným a okoliu manažér plní aj **stimulačno-aktívizačnú rolu**. To znamená prostredníctvom vhodných stimulov motivuje svojich podriadených a v prípade potreby iné subjekty (*napríklad občanov*) k aktívnemu plneniu stanovených úloh. Z empirie vyplýva, že **ani tí najlepší manažéri by svoje pozície neobhájili bez umenia citlivo motivovať svojich podriadených pri dosahovaní sledovaných cieľov.**⁴

³ BARIČIČOVÁ, E. Polícijný manažér a jeho kompetencie v modernej spoločnosti. In *Polícijná teória a prax*. č. 3/2011. s. 8.

⁴ ERNEKER, J., PORADA, V. a kol. *Poznávání potřeb a transfer vědeckých poznatků do policejní praxe*. Praha: PA ČR Praha, 2006. s. 72.

Motivácia v kriminálno-policiajnom poznaní je sila vnútorného vzťahu realizujúcich subjektov k práve uskutočňovanej činnosti. Motivácia je vôľa konať. Kedysi sa tvrdilo, že motivácia musí prísť zvonku, ale dnes je už potvrdené, že každého motivuje iné. Motív ako subjektívny determinant realizácie kriminálno-policiajného poznania je potrebné akceptovať v konkrétnych súvislostiach. Tie by mali korešpondovať so samotnou možnosťou zvyšovať úroveň funkcionality realizujúcich zložiek polície. Manažéri sú povinní ovplyvniť podriadených tak, aby aj tí prispôsobili svoje osobné motivácie identifikovaným potrebám. Uvedená skutočnosť vyplýva z interakcií, ktoré sú účelovo vytvárané predovšetkým vzájomnou pozitívnou motiváciou jednotlivých pozícií. Zjednodušene povedané, z hľadiska účinnosti a efektivity kriminálno-policiajného poznania je potrebné, aby sa motivácia nevzťahovala izolovane na konanie individuálneho subjektu, ale aby jej funkcionalita bola akceptovaná všetkými subjektmi v príslušnej policajnej zložke.

Výsledky výskumu jednoznačne potvrdzujú, že manažér, ktorý je zodpovedný za organizáciu a riadenie kriminálno-policiajného poznania, má svoje motivačné techniky používať na ovplyvnenie nielen podriadených, ale aj svojich kolegov a manažérov, ktorí sú hierarchicky postavení vyššie ako on. Nadriadených motivuje napríklad tak, aby pochopili, že to, čo žiada a koná, vyhovuje ich vlastným služobným záujmom (*napríklad zlepšenie informovanosti manažmentu pomocou nového systému*).

Iný druh motivácie sa odohráva vo vnútornom vzťahu každého príslušníka a pracovníka k realizácii kriminálno-policiajného poznania, ktorý sa prejavuje napríklad „zdravou“ ctižiadostivosťou a túžbou po uznaní zo strany okolia. Kompetentní manažéri môžu motivovať podriadených prvkami hmotného, ale i nehmotného charakteru. V čase trhového mechanizmu sa do popredia neustále dostáva sila postavenia v spoločnosti a sila peňazí. Aj tieto skutočnosti sú povinní pri realizácii kriminálno-policiajného poznania zohľadňovať. Z ich pozície sa očakáva, že dokážu upevňovať pocity a vedomie u všetkých realizátorov kriminálno-policiajného poznania, že je to spoločensky potrebná a prospešná činnosť, že je to ich poslanie a pod.

Akceptujúc uvedené, na základe praktického poznania je možné odporučiť, aby manažéri svojim intencionálnym pôsobením pri zvyšovaní motivácie využívali praxou overené prístupy, ktoré je možné demonštratívne vymedziť v týchto tézach:

- ✓ **poznaný a dosiahnutý úspech** alebo prekročenie cieľov vyplývajúcich z úlohy sú osobitne dôležité, pretože potreba smerovať vpred a nahor je základným ľudským hnacím motorom; poznanie a pocit úspechu je možné zaradiť do skupiny najúčinnějších a najsilnějších zdrojov motivácie;
- ✓ **prezentované uznanie** – ocenenie úspechov zo strany manažéra (*aj kolegov*) je motivujúce, pretože pomáha zvyšovať sebaúctu; pre mnohých príslušníkov môže uznanie znamenať odmenu samu osebe;
- ✓ **vyvolávaný záujem o prácu**, ktorá poskytuje jednotlivcom a skupinám pozitívnu, uspokojujúcu radosť, bude väčšou motivačnou silou ako nezaujímavá práca; manažéri by v rámci možností mali motiváciu prispôsobiť povinnostiam podriadených;
- ✓ **presadzovanie pocitu zodpovednosti a kontrola jej akceptácie** – príležitosť uplatniť autoritu a moc môže vyžadovať vodcovské schopnosti, riskovanie a vlastné usmerňovanie; všetky tieto prvky zvyšujú sebavedomie a sú silnými motivátormi;
- ✓ **kariérny postup** – povýšenie, pokrok a zvyšujúce sa odmeny za dosiahnuté výsledky sú síce dôležité, ale hlavným motivátorom je pocit možného postupu.⁵

Analogický výklad týchto skutočností potvrdzuje, že osobnostné predpoklady na zastávanie pozície manažéra sú spojené s jeho odbornou erudíciou. To znamená schopnosťou

---

⁵ BARIČIČOVÁ, E. Identifikácia kompetencií policajného manažéra. In *Policajná teória a prax*. č. 2/2010. s. 5 – 22.

poskytnúť pomoc pri nachádzaní riešení, jeho postojmi (*príkladom*) k plneniu úloh, prezentáciou osobnej zodpovednosti, osobitne profesionálnym vzťahom k podriadeným (*aj v prípade neúspechu*) a pod.

Bezo sporu – manažéri si pri plnení svojej roly musia uvedomovať, že hybnou silou pri kvalitnom výkone kriminálno-policajného poznania je ľudský kapitál, v ktorom sú zakomponovaní. Pri plnení delegovaných úloh musia svoju činnosť a činnosť svojich podriadených riadiť v súlade s kódexom profesionálnej etiky (*osobná, skupinová*), ktorý je prijatý s cieľom upevňovať dôveru občanov vo vzťahu k ich konaniu. Pejoratívne je možné uviesť, že jednotliví občania vkladajú svoj život a blahobyť do rúk iných ľudí a požadujú, aby sa im za to poskytla určitá záruka a ochrana. Napríklad na strane príslušníkov polície táto záruka súvisí so správnym a profesionálnym výkonom služby (*poslania*). V každom prípade sa to týka aj utajenia dôverných informácií, ochrany proti dôsledkom prípadných chýb a nespravodlivosti v postupoch.⁶

Tieto skutočnosti sú významné predovšetkým pre manažérov kriminálno-policajného poznania, ktorí sú povinní sledovať správanie a konanie svojich podriadených. Pri tejto činnosti sú povinní podriadených **kontrolovať a hodnotiť**, a to nielen z hľadiska etiky jednotlivca, ale aj etiky skupiny, ktorú riadia. Každé pochybenie, pri ktorom sa na verejnosti „*pertraktuje*“ skorumpovanosť realizujúcich subjektov, ich zapojenie do kriminálnych aktivít (*napríklad organizovaného zločinu, rasizmu a diskriminácii*) a pod., často otriasa od základov oprávnenú existenciu realizujúcich zložiek polície (*aj napriek marginálnej existencii*). To potvrdzuje, že kontrola a hodnotenie podriadených sú dôležitými rolami v činnosti manažéra. Ich plnenie kladie vysoké nároky na kvalifikáciu manažéra, na jeho schopnosť efektívne komunikovať, analyzovať činnosť a správanie svojho podriadeného. V syntéze uvádzaných skutočností je vhodné dodať, že cieľom kontroly a hodnotenia je poznávať a posudzovať kvalitu výkonu profesionálnej činnosti podriadených, stimulovať ich výkonnosť a vytvárať tak predpoklady na využívanie pozitívnych a negatívnych sankcií.

3 Pozícia a rola realizujúcich príslušníkov v kriminálno-policajnom poznaní

V mnohých situáciách pri plnení úloh v systéme kriminálno-policajného poznania je možné analogicky rolu manažéra (*identifikačno-poznávaciu, komunikačno-informačnú a hodnotiacu*) aplikovať aj na pozíciu ich podriadených – realizujúcich príslušníkov (*v ďalšej časti, ak nebude uvedené inak, len príslušníkov*). Je to tak preto, lebo efektívnosť a výsledky realizujúcich zložiek polície sú priamo závislé od kvalifikovanosti ich príslušníkov (*znalostí, schopností, postojov, vzorov správania a konania a pod.*). V týchto intenciách je vhodné zdôrazniť, že plnenie úloh na úseku kriminálno-policajného poznania nie je žiadny mechanický výrobný proces realizovaný v uzatvorenom prostredí. Príslušníci produkujú hlavne služby, z ktorých väčšina sa poskytuje „*na mieste*“, mimo bezprostrednej kontroly nadriadenými. Dá sa povedať, že táto skutočnosť súvisí aj s tým, že štát udeľuje kompetencie súvisiace s realizáciou kriminálno-policajného poznania fakticky jednotlivým príslušníkom, ktorí ich využívajú pri plnení úloh v konkrétnych situáciách.

Pozícia realizujúcich príslušníkov v zložkách polície plní najmä informačno-logistickú, identifikačno-poznávaciu, komunikačno-informačnú a hodnotiacu rolu.

V kriminálno-policajnom poznaní pozícia príslušníkov plní **informačno-logistickú rolu** tým, že permanentne vytvára vhodné podmienky na zisťovanie a identifikovanie relevantných informácií z pohľadu plnenia stanovených úloh. Rozširujú predovšetkým svoju informačnú dispozíciu poznania o potenciálnych objektoch, ktoré majú a môžu byť skúmané

---

⁶ VIKTORYOVÁ, J. a kol. *Vyšetrovanie*. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2015. s. 29.

kriminálno-polícajným poznaním (*záujmové osoby, spôsoby páchania trestných činov, metodika odhaľovania trestných činov a zisťovania ich páchatel'ov a pod.*). Osobitne aktívne a účelovo vytvárajú informačné siete a vyťažujú informačné pozície. Z informačných sietí sprostredkovane získavajú a identifikujú relevantné informácie na vykonávanie dôkazov. Z pozícií získavajú informácie, ktoré im umožňujú bezprostredne vnímať genézu ich vlastností (*ako vznikla informácia, ako a prečo je zistená...*) a pod.⁷

Účinný, efektívny a správny výkon funkcií v zložkách polície závisí od prístupu príslušníkov k rešpektovaniu zodpovednosti. V týchto intenciách je vhodné zdôrazniť, že pozícia a roly príslušníkov v kriminálno-polícajnom poznaní nie sú povolanie, ale poslanie, umenie. Od príslušníkov sa očakáva, aby rozumeli nielen „*litere*“ zákona, ale aj jeho „*duchu*“, i keď problémy, pred ktoré sú postavení, majú jedinečný charakter. „*Pri svojej činnosti nestačí, ak len niečo označia za biele alebo za čierne – za správne alebo zlé, ale ich povinnosťou je hlavne rozlišovať aj nespočetné odtiene sivej*“. Svoju činnosť sú povinní vykonávať za úplného dodržiavania zákona a za správneho a primeraného využívania zákona. Zákon nesmú presadzovať protiprávnym, diskriminačným či svojvoľným spôsobom. Takýto postup by zničil dôveru a podporu verejnosti a podkopal by autoritu celej zložky polície.⁸

Príslušníci sú povinní poznať nielen právomoci, ktoré im sprostredkovane zveruje občan zákonom, musia si byť tiež vedomí, že v súlade a v rozsahu zákona spôsobujú osobám podozrivým z trestnej činnosti potenciálne škodlivé dôsledky. V kriminálno-polícajnom poznaní pri plnení úloh dochádza často k situáciám, v ktorých sa realizujúci príslušníci a verejnosť, ktorej slúžia, nachádzajú na opačných stranách. Veľmi často musia konať tak, aby zabránili porušeniu zákona, alebo konajú až potom, keď už bol zákon porušený. Pritom však ich činnosť musí byť úplne zákonná a nesmie sa v nej vyskytovať žiadny prvok svojvôle.

V procese realizovaného výskumu sme registrovali situácie, v ktorých príslušníci pri výkone svojich povinností pociťujú nespravodlivosť a nevyváženosť, a to najmä vo vzťahu medzi voľnosťou konania páchatel'ov a zväzujúcimi kompetenciami, ktoré sú povinní akceptovať. Je potrebné však zdôrazniť, že je to práve tento pocit, ktorý ich odlišuje (*subjekty presadzujúce dodržiavanie zákona*) od subjektov páchajúcich trestné činy.

Ak by sa príslušníci polície uchýlili k nezákonným praktikám, alebo pri ktorých prekračujú právomoci priznané zákonom, už by ich občania od páchatel'a nemohli odlíšiť.

Týmito skutočnosťami sme sa rozhodli zdôrazniť, že ľudský faktor pri plnení úloh v systéme kriminálno-polícajného poznania nesmie ohroziť dodržiavanie požiadavky zákonnosti. Preto si príslušníci vytvárajú osobné postoje a osvojujú také spôsoby konania, ktoré sú rozhodujúce pre správny výkon ich činnosti. Na úspešnú realizáciu kriminálno-polícajného poznania nestačí, aby mali tieto vlastnosti ako jednotlivci, musia tiež kolektívne pracovať na tom, aby kultivovali a zachovávali taký obraz o svojej činnosti a jej funkciách, ktoré v spoločnosti vytvárajú pocit dôvery a bezpečia (*jej slúžia*).⁹

V kriminálno-polícajnom poznaní sa pri aplikácii konkrétneho konania spája kvalifikačný predpoklad práve s otázkami erudície príslušníkov, úrovňou ich poznania o danej problematike a s ňou súvisiacou schopnosťou riešiť vzniknuté problémy. Hoci dosiahnutý stupeň vzdelania deklaruje vo väčšine prípadov aj úroveň poznania, nemusí však ešte vypovedať o erudovanosti daného subjektu riešiť vznikajúce a existujúce problémy (*ich určenie – rozpoznanie, identifikovanie, definovanie a náležité vyrovnanie sa s nimi*). Z toho

---

⁷ ERNEKER, J., PORADA, V. a kol. *Poznávaní potreb a transfer v'edeckých poznatkú do polícajní praxe*. Praha: PA ČR Praha, 2006. s. 79.

⁸ HULLOVÁ, M. Kontrola korupcie z pohľadu trestného práva v Slovenskej republike v kontexte zahraničných skúseností. In *Trestní právo*. č. 7 – 8/2009. s. 39 – 46.

⁹ ROVER de, C. *Slúžiť a chrániť: Ludské práva a humanitárne právo pre polícajné a bezpečnostné sily*. Bratislava: Príroda, 2002. s. 155.

vyplýva, že riešenie otázky, ktorej obsahom je odborná príprava príslušníkov na plnenie úloh spojených s realizáciou kriminálno-polícijného poznania, musí vychádzať z konkrétnych predpokladov a spoločenských potrieb. To znamená, že kvalifikácia je stále iba predpokladom, ktorý hovorí o tom, že konkrétni príslušníci sú vhodní na účasť na realizovaní kriminálno-polícijného poznania. Dosiahnuté vzdelanie ich totiž v žiadnom prípade priamo nepredurčuje na to, aby sa podieľali na plnení stanovených úloh. Kvalifikačný predpoklad vzdelania príslušníkov je len jedným zo skupiny determinantov, ktoré ovplyvňujú samotný priebeh, ako aj výsledky a efekty kriminálno-polícijného poznania.¹⁰

Výsledky aplikovaného výskumu jednoznačne potvrdzujú, že občan pri kontakte prejavuje príslušníkom dôveru. Verí a očakáva, že bude jeho súkromie rešpektované a že sa bude jeho prípad riešiť ako dôverný. Fakticky sa tým spolieha na existenciu a dodržiavanie určitého kódexu profesijnej etiky. To sú povinní akceptovať všetci príslušníci polície, a preto musia vo svojej činnosti permanentne rešpektovať svoje postavenie, funkciu a zodpovednosť za svoje postoje, konanie a pod.¹¹

Práve tieto skutočnosti potvrdzujú, že vo vzťahu k pozícii a rolám príslušníkov pri plnení úloh v kriminálno-polícijnom poznaní existuje celý rad javov, ktoré sú zahalené akoby chimérou až tajuplnosťou. Jedným z týchto javov je to, čo možno označiť rôznymi termínmi:

- ✓ krédo príslušníka polície,
- ✓ étos príslušníka polície,
- ✓ myslenie príslušníka polície,
- ✓ vedomie príslušníka polície,
- ✓ subjektívna teória príslušníka polície a iné.

Samozrejme, prax to nevníma, avšak od teórie sa očakáva, že túto teoretickú nejednotnosť odstráni a uľahčí viesť vedeckú komunikáciu. Z uvedeného dôvodu teória kriminálno-polícijného poznania potrebuje vhodný termín so širším obsahom, ktorý bude využiteľný (*opisne a slovne*) z hľadiska skúmania a vysvetľovania vymedzeného objektu.

Na základe dosiahnutých výsledkov z aplikovaného výskumu javy, ktoré priamo súvisia s prístupmi a postojom príslušníkov k realizácii kriminálno-polícijného poznania, navrhujeme označiť jednotným termínom „**myslenie príslušníka polície**“. K zavedeniu tejto kategórie uvádzame, že tento terminologický prístup je akceptovaný aj v iných teóriách o konaní (*pedagogika, medicína, teológia a iné*).

Z osobných praktických skúseností autora predkladanej vedeckej štúdie vyplýva, že myslenie príslušníka má charakter kategórie (*ontologické, gnozeologické vlastnosti*), ktorú je povinná teória kriminálno-polícijného poznania v súlade s identifikovanými potrebami náležitým spôsobom implementovať do svojho teozauru.¹²

Myslenie príslušníka polície je možné chápať ako komplex profesionálnych ideí, postojov, očakávaní, prianí a predsudkov, ktoré vytvárajú základňu jeho činnosti, vnímania a realizácie kriminálno-polícijného poznania.

---

¹⁰ MARKO, M. Extrémistická skupina a jej aktivity – objekty kriminálno-polícijného poznávania. In *Extrémizmus – hrozba pre demokratickú spoločnosť. Zborník príspevkov z medzinárodnej virtuálnej konferencie*. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2015. s. 111 – 118.

¹¹ ROVER de, C. *Slúžiť a chrániť: Ľudské práva a humanitárne právo pre policajné a bezpečnostné sily*. Bratislava: Príroda, 2002. s. 156.

¹² PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika. Věda o edukačních procesech*. Praha, 1997. s. 234. „*Učitelovo pedagogické myslenie...*“

PORADA, V., HOLCR, K. a kol. *Policejní vědy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o, 2011. s. 145. ISBN 978-80-7380-314-8.

Z poznania policajnej praxe vyplýva, že myslenie príslušníka má celý rad črt. Sú spoločné pre všetkých, ktorí realizujú kriminálno-policajné poznanie a individuálne variabilné. Ak ich hodnotíme, ďalej môžeme uviesť, že sú uvedomované alebo neuvedomované, majú kognitívny (*vedomostný*) základ a emotívny charakter a pod.

Myslenie príslušníka je obsahovo orientované na samotnú realizáciu kriminálno-policajného poznania, na jeho ciele, účel, organizáciu práce a riadenie, metódy a pod. V širších súvislostiach je potrebné zdôrazniť, že myslenie sa netýka výlučne prostredia, v ktorom je realizované kriminálno-policajné poznanie, ale aj toho, ako príslušník vníma svoju vlastnú profesijnú pozíciu a svoju rolu v nej, objekty poznávania, svojich kolegov, aké zaujíma postoje k zložke polície, policajnej organizácii, k spoločnosti, občanovi a pod.

Celkovo sa **myslenie príslušníka polície javí ako dosiaľ málo objasnený determinant, a to nielen vo vzťahu k realizácii kriminálno-policajného poznania, ale aj k spoločnosti**. Pri rozvíjaní týchto úvah o determinácii myslenia príslušníkov vo vzťahu k realizácii kriminálno-policajného poznania je možné poukázať **na samotnú genézu jeho vývoja (vývoja osobnostných vlastností)**. Axiomaticky je možné zdôvodniť, že táto genéza je spätá s profesionálnym vývojom príslušníka. Je to tak preto, lebo táto forma vlastností sa vyvíja spolu s tým, ako vo svojej profesii postupuje, v zjednodušenom vyjadrení, od fázy začiatočníka až po fázu experta.

Z poznania, ktoré sme dosiahli vo svojom profesionálnom živote, vyplýva, že toto myslenie sa začína formovať pravdepodobne už v období prípravy na profesiu, t. j. hlavne v procese odborného vzdelávania (*samozrejme aj skôr, napríklad pri výchove v rodinnom prostredí*). Uvádzaná prípustnosť pravdepodobnosti má logické opodstatnenie, pretože genéza myslenia realizujúceho príslušníka má latentný charakter. Z týchto dôvodov sa ukazuje ako vhodné, ak je skúmanie, pri poznávaní myslenia realizujúceho príslušníka, zamerané aj na motiváciu k jeho profesionálnej pozícii (*analogicky ju možno prevziať z časti pozícia a rola manažéra a analytika*). Je to preto, lebo príslušník motivuje seba a svojich kolegov tak, aby vnímali spolupatričnosť (*v expresívnom vyjadrení – nonintencionálne*). To znamená, že ak majú dosiahnuť stanovené spoločné ciele, potrebuje ich pomoc a podporu (*osobitne pri plnení spoločnej úlohy*).

Tieto skutočnosti potvrdzujú, že v systéme realizácie kriminálno-policajného poznania pri dosahovaní stanovených cieľov je nevyhnutné delegovať konkrétnu zodpovednosť za plnenie úloh až na úroveň jednotlivca.

Dôležitý atribút myslenia príslušníka je spájaný s jeho manifestáciou (evidentnou prezentáciou). Tá má – na rozdiel od jeho genézy myslenia – zjavný charakter. Konkrétne sa prejavuje v jeho aktivitách a názoroch, ktoré je možné pozorovať a zistiť aplikovaním rôznych (*v neposlednom rade sociologických*) metód poznávania.

Závery aplikovaného výskumu sú jednoznačné. Policajná prax na požadovanej úrovni neskúma tieto skutočnosti, nepozná ich. To je možné označiť za rezervu, ktorej odstránením je možné dosiahnuť vyššiu úroveň účinnosti a efektivity kriminálno-policajného poznania. Osobitne je žiaduce, aby príslušníci dokázali upevňovať a presadzovať:

- ✓ sebavedomie,
- ✓ hodnotenie osobnej výkonnosti a úspešnosti,
- ✓ angažovanosť,
- ✓ zodpovednosť,
- ✓ pokoru a pod.

Akceptovaná zodpovednosť za dosahované výsledky a efekty kriminálno-policajného poznania je ďalšou dôležitou zložkou myslenia príslušníka. Bez ohľadu na úplnosť je preukázané, že táto akceptácia determinuje konanie príslušníka v danej pozícii.

V tejto súvislosti je vhodné dodať, že pri posudzovaní tejto zodpovednosti (*podotýkame nielen teoretickej*) je potrebné cieľovo sa zamerať na jeho vzťah ku kolektívnej práci v organizačnej štruktúre zložky polície a policajnej organizácie. Či je schopný objektívne identifikovať príčiny úspešnosti či neúspešnosti zložky polície v systéme policajného konania a pod.

Ako príklad uvádzame štruktúru otázok, ktoré môžu byť adresované všetkým subjektom realizujúcim kriminálno-policajné poznanie (*samozrejme aj manažérovi*): „Čo považuješ za príčiny svojej úspešnosti v delegovanej pozícii?“, „Čo považuješ za príčiny svojej neúspešnosti v delegovanej pozícii?“, „Na základe čoho hodnotíš, že dosahuješ úspech pri plnení úloh v kriminálno-policajnom poznaní?“, „Ako hodnotíš svoju celkovú úspešnosť?“, „Čo považuješ za príčiny úspešnosti zložky polície, ktorej si členom?“ a pod. Pri samotnom vyhodnocovaní týchto odpovedí je vhodné skúmať konkrétne vyjadrenia tých, ktorí plnia úlohy vo svojich profesijných pozíciách určitý čas, s určitým odborným vzdelaním a pod. Otázka totiž znie: „Pociťujú túto zodpovednosť rovnako príslušníci polície na jednotlivých pozíciách?“, „Pociťujú túto zodpovednosť rovnako (mladší, starší, vzdelaní) príslušníci polície?“ a pod.

Na základe praktického poznania je možné uviesť, že zisťovanie zodpovednosti (*rovnako ako iné charakteristiky myslenia*) objektívnymi procedúrami je veľmi zložitá. Príslušníci si ju mnohokrát uvedomujú v závislosti od toho, aký obraz o realizácii kriminálno-policajného poznania si vnútorne vytvorili, resp. čo od nej očakávajú. Aj tento druh poznania má význam pre zvyšovanie kvality a funkcionality kriminálno-policajného poznania.¹³

Ďalším nemenej dôležitým determinantom je **vývoj profesionálnej dráhy príslušníkov polície**. Otázkou je „Ako sa príslušník polície vo svojej profesionálnej pozícii v priebehu života vlastne vyvíja?“, „Ktorými vlastnosťami sa odlišuje v pozícii experta od začiatočníka?“, „Čo spôsobuje, že niektorí sú stále nadšení svojím povoláním?“, „Ako je pripravený na zmenu pozície?“ a pod. Pri poznávaní odpovedí na tieto otázky je znova prax konfrontovaná s riešením nových otázok, ktoré súvisia napríklad s voľbou profesie, motiváciou, v niektorých prípadoch šokom z reality u začínajúcich príslušníkov, až po potrebu ich celoživotného vzdelávania a prípravu na ukončenie profesionálnej dráhy a pod. Pozitívom tohto poznania je jeho využiteľnosť pri určovaní dispozičných predpokladov na realizáciu kriminálno-policajného poznania (*napríklad pri výbere a profesionálnom obsadzovaní pozícií*).

Akceptujúc uvedené, **teoretický zoznam dispozičných predpokladov na výkon pozícií príslušníkov znázorňujeme v tejto štruktúre:**

- ✓ odborno-predmetové (*vedecké poznanie pre realizáciu kriminálno-policajného poznania sa stáva stále viac „conditio sine qua non“*),
- ✓ psychologické (*vnútorná a vonkajšia motivácia, aktivovať myslenie, pracovať na sebe, vytvárať vhodnú pracovnú klímu aj pre seba, dokázať odbúrať stres, ovládať svoje emócie a pod.*),
- ✓ komunikačné (*predovšetkým komunikácia s občanom, nadriadeným, kolegom a pod.*),
- ✓ organizačno-riadiace (*plánovať, projektovať, dodržiavať určité pravidlá pri aplikácii svojej činnosti, pracovná záťažnosť a pod.*),
- ✓ diagnostické a intervenčné (*vplyv prostredia, prečo tak koná, aké to má príčiny, aké problémy musel páchatel prekonať v procese kriminálnej aktivity a pod.*),
- ✓ poradenské a konzultačné (*nielen vo vzťahu k obetiam kriminálnych aktivít, občanom a kolegom, ale aj k záujmovým osobám a pod.*),

---

¹³ MARKO, M. Extrémistická skupina a jej aktivity – objekty kriminálno-policajného poznávania. In *Extrémizmus – hrozba pre demokratickú spoločnosť. Zborník príspevkov z medzinárodnej virtuálnej konferencie*. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2015. s. 111 – 118.

- ✓ reflexie vlastnej činnosti (*analýza, sebahodnotenie, modifikácia svojho konania, prístupov, metód a pod.*).

Z tohto neukončeného, demonštratívneho náčrtu dispozícií je zrejmé, že ide o optimálne požiadavky, ktoré musia byť zohľadnené aj pri voľbe kritérií hodnotenia príslušníkov participujúcich na realizácii kriminálno-polícijného poznania. Následne pri ich orientácii v účelovom profesijnom zdokonaľovaní pre plnenie úloh (*výkon tejto špecifickej činnosti*).

4 Pozícia a rola analytikov v kriminálno-polícijnom poznaní

Odborná erudícia a invencia analytika v zložke polície (*skúsenosti, myslenie, cit pre detail, schopnosti interpretácie a iné*) výrazne ovplyvňujú výsledky a efekty (*informačné výstupy*) kriminálno-polícijného poznania.

Výsledky výskumu potvrdzujú, že analytici v zložkách polície sa stretávajú s množstvom problémov. Tie majú predovšetkým organizačný, právny, metodický a technický charakter. Z týchto aspektov je potrebné túto pozíciu kontinuálne dopĺňať vhodnými pracovníkmi, zabezpečovať ich výchovu s cieľom eliminovať negatívne stereotypy policajnej práce (*cieľ zachovať nezáujatosť a objektivnosť*) pri plnení stanovených úloh a pod.

Pozícia analytika pre potreby realizácie kriminálno-polícijného poznania je personálne kreovaná tímom ľudí alebo jednotlivcom. Tí sú na základe svojej špecializácie schopní analyticky skúmať, hodnotiť a vysvetľovať zhromaždené informácie v kontexte s úlohami, ktoré plnia príslušníci a iné subjekty s systému policajného konania.

Tieto skutočnosti akceptujeme v procese realizácie aplikovaného výskumu. V neposlednom rade v tejto súvislosti sme hľadali odpoveď na otázku: „**Akú rolu plní pozícia analytika v kriminálno-polícijnom poznaní?**“

Naše poznanie potvrdzuje, že analytik v systéme účelovej realizácie kriminálno-polícijného poznania plní konkrétne roly (*tak ako je to aj v policajných zložkách v zahraničí*). Bez ohľadu na úplnosť v tomto zozname uvádzame:

- ✓ sledovanie a analýzu nových druhov trestných činov, taktických a technologických spôsobov ich páchania,
- ✓ vyhodnocovanie a návrh odporúčaní transferov nových vedecko-technologických poznatkov do policajnej praxe,
- ✓ vytváranie predpokladov na koordináciu s partnerskými organizáciami a subjektmi pri získavaní a poskytovaní informácií v súlade s plnením spoločných úloh,
- ✓ vytvorenie informačného produktu (*najčastejšie z poskytnutých informácií*) v súlade s potrebami,
- ✓ zámerné (*účelové*) monitorovanie dispozície informácií,
- ✓ vytváranie informačnej pamäte (*to znamená ukladanie údajov rôznej povahy, vytvorenie podmienok na jednotné prehľadávanie údajov a určovanie hodnoty informácií, vytvorenie predpokladov na automatické triedenie informácií a ich selekciu a pod.*),
- ✓ logické spracovanie požadovaného analytického dokumentu (*informačného produktu*);
- ✓ identifikovanie relevancie jednotlivých entít pri poznávaní určeného objektu (*subjekty, časopriestor, organizácia, prostriedky, komunikácia, tok komodít, genéza pohybu financií a pod.*),
- ✓ definícia súvislosti medzi poznávanými objektmi (*napríklad séria v páchaní trestnej činnosti, kriminálna kariéra...*),
- ✓ štrukturalizácia spracovávaných informácií o poznávanom objekte,
- ✓ konkretizácia absencie poznania,
- ✓ návrhy možnosti následného doplňujúceho poznania,

- ✓ identita rezerv pri práci s predloženými informáciami,
- ✓ v požadovanej forme interpretácia spracovaného poznania.

Z tohto neukončeného výpočtu je zrejmé, že roly analytika nemožno chápať ako rutinný komplex činností. Napriek tomu, že jeho pozícia v účelovo realizovanom kriminálno-policajnom poznaní je opodstatnená, nie je ju možné v tomto systéme preceňovať. Výsledkom jeho práce je analytický produkt, ktorý je spracovaný na základe konkrétnej požiadavky, akceptujúc možnosti poznania.

Výsledky aplikovaného výskumu potvrdzujú, že samotná osobnosť analytika, jeho charakterové vlastnosti a skúsenosti sú dominujúce v celom reťazci vzťahov v systéme realizácie kriminálno-policajného poznania (*manažér – realizujúci príslušníci – adresáti*). Osobitne jeho vzťah k týmto subjektom je založený na vzájomnej dôvere a profesionálnej akceptácii (*napríklad príslušník polície sa nerád vzdáva svojich zistených informácií, nerád ich poskytuje na širšie použitie, pokiaľ nemá dôveru a pocit, že niečo výhodne dostane späť, alebo má obavy, že sa jeho informácie dostanú do nepovolaných rúk*).

Aby analytik mohol orientovať svoju činnosť požadovaným smerom a zvoliť vhodný prístup (postup) pri plnení delegovaných úloh, je dôležité zaistiť dobrú komunikáciu medzi ním a adresátom. V danom kontexte je vhodné uviesť, že adresát je ten, kto potrebuje určitý informačný produkt. Z logiky veci vyplýva, že ak nedostane to, čo požaduje, nebude analytikom spracovaný informačný produkt slúžiť svojmu účelu. Je preto nevyhnutné zaistiť, aby analytik už od začiatku presne vedel, čo adresát chce, na aký účel analytický produkt potrebuje, čo presne by mal skúmať, hodnotiť a vysvetľovať. Z pragmatického hľadiska je vhodné, ak v účelovo realizovanom kriminálno-policajnom poznaní tieto požiadavky sú zahrnuté do definície problému prostredníctvom otázok, na ktoré má analytik nachádzať odpovede. V závislosti od očakávania (*požadovaných odpovedí na správne formulované otázky*) môže analytik zvoliť vhodný prístup pri ich napĺňaní. Tak ako je to aj v iných činnostiach, aj ním zvolený prístup pri plnení stanovených úloh ovplyvňuje vytváranie informačného produktu (*výstup*). Pokiaľ sa analýza už od začiatku uberať zlým smerom, je aj výstupný produkt nedostatočný.

Platí pravidlo, že v priebehu aplikácie analytickej činnosti by mal byť adresát k dispozícii analytikovi na inštrukcie, konzultácie a referovanie o jej priebehu a pod.

Významným **rysom roly analytika je schopnosť prezentácie a osobnej presvedčivosti (marketing)**. Pri osobnej komunikácii s analytikmi v policajnej praxi sme zistili, že aj dobre spracované analýzy a odporúčania môžu skončiť v koši, pokiaľ ich odborne adresne neprezentujú (*v správnom čase a tak, aby boli adresátom pochopené*). Analogicky platí, že analytik je povinný preverovať, či sa výstupy jeho práce dostali do správnych rúk, a tiež zabezpečiť vyhodnocovanie spätných väzieb. **Najúčinnjšou „reklamou“ práce analytika je práve spokojný adresát.**

V praxi sme zaregistrovali situácie, v ktorých dlhodobá práca analytika nebola zavŕšená dosiahnutím požadovaného finálneho informačného výstupu. Pozitívom je, že analytici uvedený informačný stav zdôvodnili (*odborne vysvetlili*) zainteresovaným subjektom. To potvrdzuje, že ďalším **atribútom práce analytika je objektivita a schopnosť obhájiť výsledky svojej činnosti**. Pre budovanie vzťahu analytika a adresáta nie je nič nebezpečnejšie ako neobjektívnosť, zaujatosť či prezentácia skresleného poznania. Analytik musí byť schopný ucelene vyhodnocovať sústredované informácie, robiť technické a organizačné poznámky o informáciách (*materiáloch*), ktoré analyzuje. To znamená, že do spracovanej prezentácie musí dodať svoj profesionálny úsudok (*svoju interpretáciu*). Buď musí byť sám kompetentný, alebo musí mať reálnu znalosť o svojich možnostiach spolupracovať s odborníkmi v oblastiach práva, informatiky, štatistiky a pod. Analytik musí byť schopný vyjadriť myšlienku, musí presne vedieť, ako pripraviť analytické hodnotenie. Musí rozumieť procedúram pri písaní správ. Riadenie kvality produktu vyžaduje, aby analytik

dodržal štandardy na konečné analytické vydanie správy a písal pre adresáta informácie o problémoch a otázkach, ktoré ho zaujímajú.

Predpokladáme, že aj tieto zistenia (*výsledky aplikovaného výskumu*), prezentácia nášho poznania má svojho adresáta, ktorým sú predovšetkým manažéri kriminálno-policajného poznania. Tí sú povinní podporovať rozvoj schopností a možnosti pozície analytika s prísnu revíziou technickej kvality a štýlu ich práce. Prax z úspešne realizovaného kriminálno-policajného poznania potvrdzuje, že analytici, ktorí majú tieto schopnosti a možnosti, „*píšu*“ správy a odporúčania, ktoré:

- ✓ spolu s detailnými systémovými charakteristikami poznávaného objektu vysvetľujú faktory (*trendy*) jeho existencie (*vývoja*),
- ✓ formulujú logické závery,
- ✓ obsahujú konkrétne odporúčania a vysvetlenia pre určeného adresáta a iné.

To potvrdzuje, že pozíciu a rolu analytika determinuje organizačná štruktúra zložky polície. Zaradenie analytikov v nej a pochopenie ich rol manažermi výrazne ovplyvňuje informačné výstupy z kriminálno-policajného poznania. Preto je možné tieto skutočnosti označiť za jeden z problémov (*rezervu*) pri budovaní nových organizačných štruktúr zložiek polície.

Záverčné stanoviská autora k prezentovanému poznaniu v predkladanej vedeckej štúdií

V závere vo vzťahu k vymedzeným pozíciám a rolám subjektov participujúcich na kriminálno-policajnom poznaní zdôrazňujeme, že ich činnosť je determinovaná zodpovednosťou v konkrétnom vzťahu k občanovi (*za ľudské životy a materiálne hodnoty*) a v neposlednom rade princípmi, na ktorých funguje právny štát.

Spoločenská zodpovednosť, ktorá je spojená s realizáciou kriminálno-policajného poznania, vyžaduje vnútropolitickú neutralitu (*nadstraníckosť*) a plnenie úloh v súlade s ústavnými zákonmi a inými právnymi normami. Bezo sporu – túto zásadu sú povinní akceptovať nielen realizujúce pozície zriadené na saturáciu potrieb touto špecifickou policajnou činnosťou, ale aj občania, verejnosť (*samozrejme ich politickí zástupcovia*). Z toho vyplýva povinnosť najmä pre príslušníkov polície, ktorí musia permanentne odborne komunikovať s občanom (*verejnosťou*). Táto odbornosť musí korešpondovať s axiomatickým konštatovaním: „*Príslušníci polície nesmú pripustiť, aby sa občan v právnom štáte naučil žiť s kriminalitou!*“ Výsledky výskumu potvrdzujú, že v systéme kriminálno-policajného poznania to môžu dokázať len správaným uplatnením zodpovednosti, ktorú na ich pozície delegoval občan.

Literatúra

BARIČIČOVÁ, Ľ. Identifikácia kompetencií policajného manažéra. In *Policajná teória a prax*. roč. 18, č. 2/2010. s. 5 – 22. ISSN 1335-1370.

BARIČIČOVÁ, Ľ. Policajný manažér a jeho kompetencie a v modernej spoločnosti. In *Policajná teória a prax*. roč. 19, č. 3/2011. s. 8. ISSN 1335 – 1370.

ERNEKER, J., PORADA, V. a kol. *Poznávaní potrieb a transfer vedeckých poznatkov do policejní praxe*. Praha: PA ČR Praha, 2006. s. 53. ISBN 80-7251-217-X.

HULLOVÁ, M. Kontrola korupcie z pohľadu trestného práva v Slovenskej republike v kontexte zahraničných skúseností. In *Trestní právo*. roč. 13, č. 7 – 8/2009. s. 39 – 46. ISSN 1214-3758

- MARKO, M. Extrémistická skupina a jej aktivity – objekty kriminálno-policajného poznávania. In *Extrémizmus – hrozba pre demokratickú spoločnosť. Zborník príspevkov z medzinárodnej virtuálnej konferencie*. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2015. s. 111 – 118.
- MUSIL, J. Použití operativní techniky k důkazním účelům v trestním řízení. In *Trestní právo*. č. 4 – 5/1999. s. 19.
- PORADA, V., HOLCR, K. a kol. *Policejní vědy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2011. s. 120 – 121.
- PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika. Věda o edukačních procesech*. Praha: Portál, s. r. o., 1997. ISBN 80-7178-170-3.
- RAPČAN, J., RAPČANOVÁ, M. Hate crimes – trestné činy z nenávisťi a hate speech – nenávisťné prejavy. In *Extrémizmus – hrozba pre demokratickú spoločnosť. Zborník*. 2012. s. 145 – 151. ISBN 978-80-8054-552-9.
- ROVER de, C. *Slúžiť a chrániť: Ľudské práva a humanitárne právo pre policajné a bezpečnostné sily*. Bratislava: Príroda, 2002. ISBN 80-07-01200-1.
- VIKTORYOVÁ, J. a kol. *Vyšetrovanie*. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2015. s. 29. ISBN 978-80-8054-643-4.

Keywords: criminal and police awareness and understanding, intelligence activity, operative and searching activity, investigation, position – social status, role – tasks, manager, subordinate police officers, analyst

Summary

The presented study is intended not only for police officers who foster criminal and police awareness and understanding but also for experts who participate in constituting the police science.

The author outlines partial results obtained from applied research where he, together with the members of his team (in particular colleagues from the Criminal Police Department), examines and evaluates standardized positions and roles of subjects of criminal and police awareness and understanding. The author thus identifies existing imperfections in fulfilling determined objectives in this specific police activity and presents proposals concerning the elimination of the imperfections.

In solving the given task (*as the title shows*), the author characterizes the position and role of a manager, his subordinate (*performing*) police officers and analysts. In this way, he emphasizes the importance of purposeful and systematic intelligence, operative and searching activities and investigation. He highlights the fact that criminal and police awareness and understanding must be regarded as a complex social system (*phenomenon*), multidimensional specific type of human activity in the system of policing.

*prof. Ing. Miroslav Lisoň, PhD.
Katedra kriminálnej polície
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
e-mail: miroslav.lison@minv.sk*

Recenzenti: mjr. JUDr. Jaroslav Rapčan, PhD., kpt. JUDr. Michal Marko, PhD.